

Afrikaanse trommels

Gisteren was een typisch Hollandse net-niet-zomerdag, met iets teveel regen, wolken en wind. Alle asielzoekerscentra in het land hielden een open dag en ik ging een kijkje nemen in het AZC bij mij in de buurt. Het was een levendige bedoening in het opvangcentrum en er was van alles te doen. Een Algerijnse vluchteling voerde een aandoenlijke eenakter ten tonele over het nachtkastje van zijn opa, er was Egyptisch buikdansen en overall zwierven geuren rond van heerlijke wereldse hapjes. Een al lang ingeburgerde West-Afrikaan speelde onvermoeibaar opgewekt op zijn vaastrommel, de djembé. Het leek hier de mooiste plek op aarde voor asiel- en gelukzoekers, maar dat was natuurlijk schijn. 's Avonds begon voor hen weer de langdurige onzekerheid, het wachten op toekenning van een verblijfsvergunning.

Vandaag, een dag later, krijg ik een bevriend Nederlands stel op bezoek en Afrika is alweer dichtbij. Hij heeft een immense verzameling muziek van alle uithoeken van dat continent. En zij komt met een speciaal cadeau aanzetten: een trommeltje met inhoud dat al jaren in haar familie is. Ooit door haar broer aan hun inmiddels overleden vader gegeven en lang was onduidelijk wat er met het roestige trommeltje moest gebeuren. Een ware liefhebber had zich binnen de familie niet aangediend. Het trommeltje, een apart formaat filmtrommel, werd een halve eeuw geleden aangeschaft in (waarschijnlijk) Mali en zit boordevol gedroogde Afrikaanse dagvlinders. Allemaal zijn ze keurig geprepareerd en stuk voor stuk goed in plastic geconserveerd. De eerste die ik eruit tevoorschijn haal is de citrusvlinder *Papilio demodocus*. Het is een van de ongeveer negentig soorten Papilionidae die Afrika telt en hij komt ten zuiden van de Sahara wijd verbreid voor. De soort staat

zelfs bekend als een mogelijke plaagsoort - hoewel zelden echt schadelijk - voor citrusaanplant. Prachtig beest. Ik herken hem meteen omdat ik hem eerder ontmoette. Op de kop af acht jaar geleden zat ik onder een verkoeling biedend hutje aan Kipepeo Beach vlakbij Dar es Salaam in Tanzania, uitkijkend over de Indische Oceaan. Een Nederlandse gelukzoeker in Afrika, met aangenaam gezelschap en bovendien zowel een heerlijke cocktail als het vlindernet binnen handbereik. En *P. demodocus* in beeld.

We maken ons tegenwoordig druk over de aantallen Afrikanen die in Europa geluk in allerlei hoedanigheden (toekomst, vrijheid, voorspoed) komen zoeken. Het zou me niet verbazen als, gemeten over een langere periode in de geschiedenis, er veel meer Europeanen met eenzelfde doel naar Afrika zijn

getrokken dan omgekeerd. Een heel vroege Afrikaganger was de in het Gelderse Doesburg geboren Robert Jacob Gordon. In de tweede helft van de 18e eeuw trok deze wereldreiziger vaak naar zuidelijk Afrika en legde de bevindingen van zijn expedities gedetailleerd vast. Ook maakte hij veel tekeningen van inheemsens, van de flora, van vogels, van zoogdieren en ook van insecten. Alle teksten en tekeningen zijn later gebundeld in de Gordon Atlas. En laat nou een van de heel weinige vlinders die hij heeft getekend *Papilio demodocus* zijn! Die naam kreeg de soort pas in 1798. Gordon is drie jaar daarvoor overleden. Het ultieme geluk heeft hij kennelijk niet weten te vinden: hij pleegde zelfmoord.

Als u het niet erg vindt, laat ik het hier nu bij en ga ik verder snuffelen in mijn snoeptrommeltje uit den vreemde. Geluk kan soms zo dichtbij zijn.

Tekst: René Marcelis
Tekening:
Peter Wetzels